

8 Μαρτίου 2015

Οι εκκλησιαστικές προσεγγίσεις στην έννοια της αμαρτίας

Ορθοδοξία / Ηθική

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

Η εργασία του φιλόλογου κ. Ηρακλή Ψάλτη σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού, από την άποψη της Ορθόδοξης Θεολογίας (προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=90874>) εξετάζει σήμερα την ιστορία των εκκλησιαστικών προσεγγίσεων στην έννοια της αμαρτίας.

Συμφωνώντας με τον Απόστολο Πέτρο ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός (περ. 676-749 μ. Χ.) υποστηρίζει ότι η κάθε αμαρτία κρύβει κινδύνους μεγαλύτερους από αυτούς που καταρχάς έχει· φέρνει το παράδειγμα ενός αγγείου, το οποίο είναι γεμάτο με λάδι ή με κρασί και από μια μικρή οπή που έχει ανοιχθεί σ' αυτό -η αμαρτία- ενδέχεται να χυθεί όλο το περιεχόμενο του δοχείου[27]. Ένας σύγχρονος θεολόγος συμπυκνώνοντας τον «ορισμό» του για την αμαρτία συμπεραίνει ότι η αμαρτία δε συνίσταται στις λίγες ή πολλές αμαρτωλές πράξεις, αλλά σε μια ολοκληρωτική απώλεια της ζωής. Είναι ένας κυριολεκτικός αφανισμός που συνειδητοποιείται από τον άνθρωπο ως απουσία του Θεού, των άλλων προσώπων, του εαυτού του, των πραγμάτων, γενικότερα ως απουσία σκοπού και νοήματος και κατ' επέκταση ως μοναξιά και αγωνία[28].

Η Εκκλησία «επίσημα» στην πρώτη Σύνοδο στην Ιερουσαλήμ (49 μ. Χ.) ορίζει τα τρία θανάσιμα αμαρτήματα[29] (Πράξ. 15,20)[30], ενώ η Ζ΄ Σύνοδος η οποία συγκλήθηκε το 787 μ. Χ. στη Νίκαια από τον Αυτοκράτορα Κωνσταντίνο τον 6^ο

(780-797 μ. Χ.) και την μητέρα του, Αυγούστα Ειρήνη, την Αθηναία (797-802 μ. Χ.), διατύπωσε έγκυρα τη φύση του θανάσιμου αμαρτήματος -5^{ος} κανόνας-, για να χρησιμεύσει ο κανόνας αυτός ως οδηγός στους εντεταλμένους να νοσηλεύουν αυτούς, οι οποίοι ασθενούν στην ψυχή[31].

Η αμαρτία έχει όμως συγκεκριμένη, περιορισμένη εμβέλεια παρέμβασης. Η σφραγίδα του Θεού παραμένει πάντοτε ανεξίτηλη στην συνείδηση του ανθρώπου[32]. Εξάλλου η αμαρτία δεν αποτελεί μια διαφορετική οντολογική πραγματικότητα, αλλά παραποίηση και αλλοίωση της μιας και μοναδικής, δηλαδή του προσωπικού τρόπου ύπαρξης[33].

[Συνεχίζεται]

[27]Ι. Δαμασκηνός, «Επιστολή περί Εξομολογήσεως», Ρ.Γ. 95, 289.

[28]Π. Νέλλας, *Ζώνον Θεούμενον* (Αθήνα: Εκδόσεις Αρμός, 2000)σ.210.

[29]Αιμιλιανός Μελόης,, όπ. παρ., σ.247.

[30]Πράξ. 15. 20: «ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος».

[31]«Κανόνες τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Ζ΄ Συνόδου»: « Ἄμαρτία πρὸς θάνατόν ἐστιν, ὅταν τινὲς ἀμαρτάνοντες, ἀδιόρθωτοι μένωσι. Τὸ δὲ τούτου χεῖρον, ἐὰν καὶ τραχηλιῶντες κατεξανίστανται τῆς εὐσεβείας, καὶ τῆς ἀληθείας, προτιμῶμενοι τὸν Μαμωνᾶν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπακοῆς, καὶ τῶν κανονικῶν αὐτοῦ διατάξεων μὴ ἀντεχόμενοι. Ἐν τούτοις οὐκ ἔστι Κύριος ὁ Θεός, εἰ μήπου ταπεινωθέντες, τοῦ ἰδίου σφάλματος ἀνανήψωσι· χρὴ γὰρ μᾶλλον αὐτοὺς προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὴν ἄφεσιν τούτου τοῦ ἀμαρτήματος, καὶ τὴν συγχώρησιν αἰτεῖσθαι, οὐχὶ ἐναβρύνεσθαι τῇ ἀθέσμῳ δόσει. Ἐγγὺς γὰρ Κύριος τοῖς συντετριμμένοις τῇ καρδίᾳ. Τοὺς οὖν ἐγκραυχωμένους, διὰ δόσεως χρυσίου τετάχθαι ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ συνηθείᾳ ἐπελπίζοντας, τῇ ἀλλοτριούσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ πάσης ἱερωσύνης, καὶ ἐκ τούτου ἀναιδεῖ προσώπῳ, καὶ ἀπερικαλύπτῳ στόματι, ὄνειδιστικοῖς λόγοις τοὺς δι' ἀρετὴν βίου ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκλεγέντας, καὶ καταταγέντας ἐκτὸς δόσεως χρυσίου, ἀτιμάζοντας, πρῶτα μὲν τοῦτο ποιοῦντας, τὸν ἔσχατον βαθμὸν λαμβάνειν τοῦ οἰκείου τάγματος. Εἰ δ' ἐπιμένοιοιεν, δ' ἐπιτιμίου διορθοῦσθαι. Εἰ δέ τις ἐπὶ χειροτονίᾳ φανείῃ ποτὲ τοῦτο πεποιηκῶς, γινέσθω κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα, τὸν λέγοντα· Εἴ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτός, καὶ ὁ χειροτονήσας, καὶ ἐκκοπτέσθωσαν παντάπασιν ἐκ τῆς κοινωνίας, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ'

έμοῦ Πέτρου. Ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸν δεύτερον κανόνα τῶν ἐν Χαλκηδόνι ὁσίων Πατέρων ἡμῶν, τὸν λέγοντα· Εἴ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ χρήμασι χειροτονίαν ποιήσοιτο, καὶ εἰς πρᾶσιν καταγάγοι τὴν ἄπρατον χάριν, καὶ χειροτονήσοι ἐπὶ χρήμασιν ἐπίσκοπον, ἢ χωρεπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ τινα τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καταριθμουμένων, ἢ προβάλλοιτο ἐπὶ χρήμασιν οἰκονόμον, ἢ ἔκδικον, ἢ παραμονάριον, ἢ ὅλως τινὰ τοῦ κανόνος, ἢ δι' αἰσχροκέρδειαν οἰκείαν, ὁ τοῦτο ἐπιχειρήσας ἐλεγχθεὶς, κινδυνεύετω εἰς τὸν οἰκεῖον βαθμόν· καὶ ὁ χειροτονούμενος μηδὲν ἐκ τῆς κατ' ἐμπορίαν ὠφελείσθω χειροτονίας, ἢ προβολῆς, ἀλλ' ἔστω ἀλλότριος τῆς ἀξίας, ἢ τοῦ φροντισματος, οὐπὲρ ἐπὶ χρήμασιν ἔτυχεν. Εἰ δέ τις καὶ μεσιτεύων φανείη τοῖς οὕτως αἰσχροῖς καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, καὶ οὗτος, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, ἢ μοναχός, ἀφοριζέσθω.»

στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/regulations/07_en_nikaia.htm
(ημερομηνία ανάκτησης: 1-2-2014).

[32]Χ. Τερέζης, «Η Ορθοδοξία και ο σεβασμός της ανθρώπινης προσωπικότητας» στο π. Α. Αυγουστίδης, Κ. Ζορμπάς, π. Β. Θέρμος, Ν. Κοκοσαλάκης, Α. Μελισσάρης, Χ. Τερέζης *Η Ορθοδοξία ως Πολιτιστικό Επίτευγμα και τα Προβλήματα του Σύγχρονου Ανθρώπου*, τόμος Β, *Η Ορθοδοξία απέναντι σε θέματα της εποχής μας* (Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2002)σ.23-58, εδώ σ.52.

[33]Χ. Γιανναράς, *Το πρόσωπο και ο έρωσ. Θεολογικό δοκίμιο οντολογίας* (Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1976)σ.363.

<http://bitly.com/1G3F664>